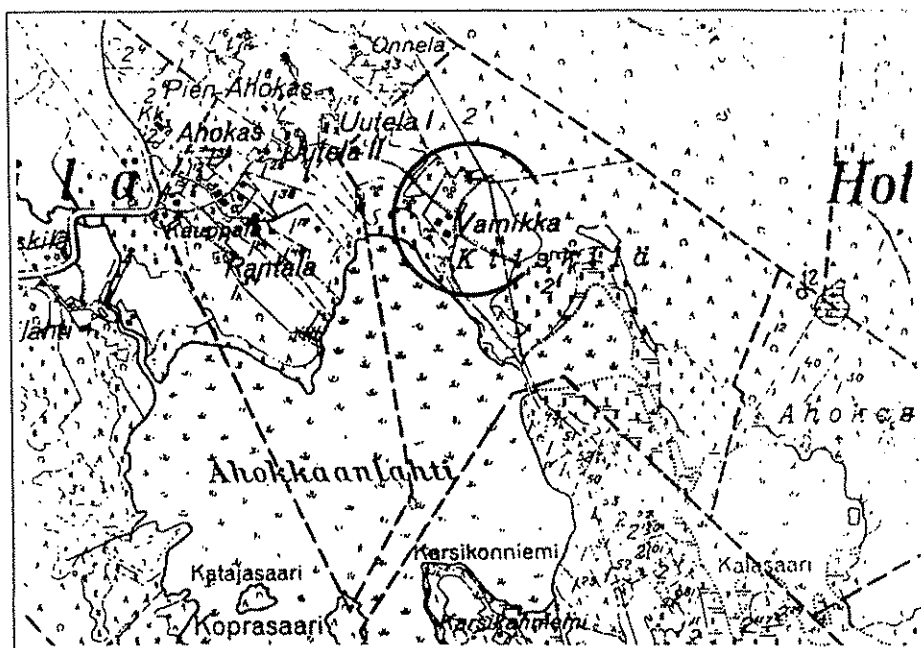

VAINIKKA

VAINIKKA oli pienehkö kartano Viipurinlahden länsirannalla Kiiskilän kylässä. Kiiskilän- eli Ahokkaanlahden rannalla Porkansaaren pohjoispuolella. Sinne mentiin Tienhaaran asemalta aluksi Säkkijärvelle menevää maantietä pitkin 6 km ja sitten siitä kakkoon suuntautuvaa vähäistä tietä n. 3 km, joten matkan pituudeksi tuli 9 km. Vainikka oli alkuaan ollut osa Kiiskilän kartanosta. Tilan pinta-ala oli viime vuosisadan keskivaiheilla 155 ha, josta peltoa 28, laidunta ja metsämaata 126 1/2 ha, ja loput joutomaata. Samat hehtaariluvut mainitaan myöhemmin Fröjdlundin omistuksessa Vainikan. Tilan pitkä metsäkaista ulottui 7 km päähän rannasta.

Vainikkaan kuului kaksi pientä saarta, joita kutsuttiin Neulasiksi.

Tilan omistajista on tietoja vain 1800-luvulta, ja aikaisimpana mainitaan kenraalimajuri Paul Etter v. 1840 ja sitten v. 1860 sekä 1870 Viipurin ruotsalaisen lyseon rehtori Carl Wilhelm Ahrenberg (s. 1807, k. 1895), joka 1850-luvun puolivälissä oli ostanut tilan Etteriltä.

Tieto omistajista v. 1880 on hieman epävarma, mutta v. 1890 mainitaan sellaisena henkikirjuri Viktor Ahrenberg, joten kai tila oli pysynyt edelliselläkin vuosikymmenellä Ahrenbergeillä. Mutta v. 1900 sen omisti maanviljelijä Ivar Fröjdlund ja v. 1910 kauppias Vasili Fedorovitsch Grusoff.

Säilynyt valokuva näyttää tilan talouskeskuksen sijainneen Kiiskilänlahden pohjoisimmassa poukamassa, missä tilan maanviljelyksen edellyttämät karja- ym. rakennukset sijaitsivat. Maatilan päärakennus oli niinkään lahden rannalla talousrakennuksista erillään, ilmeisesti ihanalla paikalla ympäröivine puistoinneen, koska sitä suorastaan mainittiin "Elysiu-mina". Siellä Ahrenbergin perhe vietti kaikki kesänsä, ehkäpä osin talvenakin, kunnes isännän sitten jouduttua eläkkeelle, hän puolisoineen siirtyi asumaan omistamaansa läheiseen Rasalahden kartanoon.

Rehtori Ahrenbergin poika, yliarkkitehti ja kirjailija Jac Ahrenberg, on kuvaillut päärakennusta, sen ympäristöä ja elämää eloisesti, joten seuraava perustuu hän julkaisuihinsa.

Vainikan päärakennus oli ulkomuodoltaan samanlainen palladiaanista arkkirehtuuria edustava tuote, kuin 1700- ja 1800-luvun taitteesta polveutuvat Viipurin ympäristön kartanorakennukset. Se rakentui suorakaiteiselle pohjapiirrokselle, jonka pitkän sivun keskikohdalta työntyi ylemmäs kaksikerroksinen päätykolmioon, tympanoniin, huipentuva osa puoliy-

pyriäisine ikkunoineen. Alakerroksessa ulkoni rakennuksesta tällä kohdalla avoin vilpola neljine doorilaisine pylväineen, jotka kannattivat parveketta, mihin yläkerran huoneesta avautui ovi. Näin rakennuksen kummallakin sivulla. Kaksikerroksisen osan molemmin puolin peitti rakennusta aumattu harjakatto.

Pylvästön kolonnit oli pyritty saamaan marmorisilta näyttäväiksi siten, että ne oli kääritty moninkertaiseen purjekankaaseen ja maalattu sekä juovitettu öljyvärillä marmorin näköisiksi. Pylväät olivat onttoja, tynnyrin tavoin rakennettuja. Pylvästöihin johti ulkoa maanpinnasta portaat välitasoineen, joiden reunustoja rakennuksen eteläsivulla mahtavat Agapantusliljan kimput koristivat.

Rakennus oli hienostuneesti maalattu vaalean harmaaksi, harkotetut nurkat vaaleanpunaisia, ikkunaluukut vihreitä ja pylväät valkoisia.

Rakennuksen jaottelu huoneiksi oli symmetrinen. Keskiakselissa oli eteishalli, mistä porras johti yläkertaan. Eteisen kohdalla rannan puoliselällä sivulla oli sali, oikealla etuhuone ja makuuhuone, vasemmalla ruokasali ja keittiö. Yläkerran päätyhuoneet olivat toinen pojille, toinen tyttärille. Palvelusväen huoneet oli kätetty kivijalkaan ja ullakolle. Ruoan säilytyskomero oli eteisen yhteydessä, ehkä yläkerran portaan alla.

Huoneiden sisustus pysytteli myöskin klassistisena. Salissa oli ikkunain välissä puolipyöreät pilasterit, etuhuoneissa oli seinien juurella kiinteät pehmustetut penkit damastilla verhottuina empire-tyylisin kuvioin, Muissa huoneissa klassillisin kuvioin koristeltuja mahonkihuonekaluja. Seinäpaperit olivat yksivärisiä kreikkalaisin reunusjuovin, yläosassaan roomalasta koristeaihetta friisinä. Uunit olivat toiset rapattuja, toiset kaakelipäällysteisiä ja muistuttivat roomalaisia alttareita. Uuninluukussa komeili auringonjumala Phoebus ajaen valjakollaan korkealle kohotetussa kädessään valon soihtu.

Rakennukselta meni kolme käytävää rantaan, jonne puisto ulottui. Puistoa koristivat kauniit nurmikot, ja niillä kukkia ja pensaita. Keskikäytävä johti laiturille, mistä avautui laajoja näköaloja. Vasemmalla selkien takana näkyi Munkin vuori, missä merikotka pesi männynlatvassa. Sieltä näkyi myös Porkansaari 2-3 km päässä tuuheine koivikkoineen ja Koprasaari mahtavat kuuset graniittikallioillaan, edelleen Katajasaari ja Tilkoanniemi, jonne oli rakennettu roomalaisen pyörötemppelein kaltainen vihriäkattoinen huvimaja. Vielä kauempana näkyi Kiiskilän puisto, ja sen takana piileilevä komea päärakennus. Mitään peltoa, niittyä tai asumusta ei näkynyt, vain pyörötemppele. Maisema oli lempeä, runollinen, luonnon kauneutta.

Ahrenbergit pitivät rakasta Vainikkaansa paratiisina, maailman parhaana paikkana, missä he viettivät kesänsä. Siellä heillä oli myös parhaita

ystäviään sekä Kärkisissä, minne pitkä polku johti tumman mustikkamet-
sän läpi, että Kiiskilässä 2-3 km etelämpänä, missä Leopold Krohnin po-
jat ja tyttäret tulivat heidän lähemmiksi ystävikseen, niiden joukossa ehkä
parhaana jaloluontoinen suomalaisuusmies Julius Krohn. Hänen hukku-
misensa iski raskaana kivenä Ahrenbergin kodin nuorien sydämeen.

Ahrenbergin perheellä oli hyvä impulsiivinen haltijatar rouva Mathilda
Maria Ahrenberg (s. 1823, k. 1901), Viipurin lääninkamreeri E. J. Bäckin
tytär. Hän oli aivan pienenä menettänyt äitinsä ja jäänyt isänsä kasvatet-
tavaksi. Isä oli innostunut rousseaulaiseen kasvatukseen, veljeyteen, va-
pauteen ja tasa-arvoisuuteen, eikä pannut tytärtään kouluun, vaan huo-
lehti kasvatuksesta kotona. Tytär sai oppia matematiikkaa, historiaa ja
latinaakin sekä pianonsoittoa. Hänestä tuli voimakasta sosiaalista myötä-
tuntoa omaava nainen, joka mm. kävi vankiloissa vankeja valistamassa.
1860-luvun nälkävuosien aikana hän ruokki pohjoisesta tulevia köyhiä ta-
lossaan. Isältään hän oli perinyt voimakasta tahtoa. Häntä oli kasvatettu
kuin poikaa.

Mathilda Maria sai myöhemmin voimakkaan uskonnollisen herätyk-
sen, olihan hän ollut eräänlainen "tolstoilainen". Hänen pietisminsä ei
tarttunut muuhun perheeseen, joka halusi viettää vapaata iloista
elämäänsä.

Ahrenbergin aika oli Vainikan loistoaikaa. Nyt tämä kaikki on "men-
nyttä aikaa". Talvisodan viimeisenä päivänä rintamalinjamme siirtyi poh-
joisemmaksi. Vainikkaan jäi vain tuhkua.